

**DUBBEL
INTER
VIEW**

Vast- beraden vooruit

OSWIN SCHNEEWEISZ

December is een maand van reflectie. Van terugblikken en vooruit kijken. Een dubbelinterview met Marien Greep en Gijs van Aardenne: voorzitter en vice-voorzitter van de VHR. Greep: "2014 wordt het jaar van de verbinding".

Het antwoord viel te verwachten. Vraag Marien Greep naar zijn nieuwjaarswens voor 2014 en hij zegt:

"Ik wens de reeën in ons land het allerbeste".

Het is een voor de hand liggend antwoord van de voorzitter van een vereniging die denkt en doet vanuit het belang van het reewild. Greep: "Ook wens ik dat we komend jaar in

goede samenwerking met andere partijen problemen rond reeënbeheer gaan oplossen in plaats van creëren. Problemen die meestal niet worden veroorzaakt door reeën maar door mensen." Gijs van Aardenne: "We moeten niet langer denken in beperkingen, maar uitgaan van mogelijkheden. We staan door de decentralisatie-plannen van dit kabinet en de plannen voor het commercieel uitbaten van de natuur voor grote uitdagingen. Ik koester de hoop dat het platte commerciële denken het niet wint van de verdieping."

Het zijn roerige tijden. De VHR staat als vereniging aan de vooravond van een aantal belangrijke trajecten, de nieuwe natuurwet komt eraan en heeft grote gevolgen voor de jacht, het beheer en de natuur in ons land. Onlangs was Greep namens de VHR nog op gesprek bij staatssecretaris Dijkzma. Greep: "Het was een goed en informatief gesprek.

De staatssecretaris toonde zich zeer geïnteresseerd in onze leefgebiedbenadering en had er ook begrip voor. Ik had de indruk dat ze achter deze aanpak staat. Ook gaf ze te kennen dat het ree in de nieuwe wet geen jachtwild zal worden.

Gijs van Aardenne

Het zal dezelfde status behouden als nu in de Flora en Faunawet: die van beschermde inheemse diersoort. Verder liet zij ons weten financiële mogelijkheden te kunnen bieden bij onze wens om meer projecten te organiseren rond thema's als maatschappelijke voorlichting en educatie. Ook zal de VHR vaker betrokken worden in toekomstige overlegstructuren. Waar ik vooral erg blij om ben is dat zij zich realiseert dat zij te maken heeft met een brede sector die wordt gedragen door verschillende belangenverenigingen met veel vrijwilligers."

De VHR is de oudste kennisorganisatie op het gebied van Reewild. Het zestig jarig jubileum ligt nog maar kort achter ons. Een terugblik. Greep: "Toen de vereniging in 1951 werd opgericht kon niemand bevroeden dat we ooit zo'n belangrijke speler zouden worden. Dat heeft alles te maken met de verspreiding van het reewild over Nederland. In minder dan een halve eeuw tijd hebben de reeën zich in heel Nederland gevestigd: van het puntje van Groningen tot en met het zuidelijkste hoekje in Limburg. Daarmee is de samenhangende problematiek (bijvoorbeeld verkeersslachtoffers) ook meteen landelijke problematiek." "Tot 1962 was de belangrijkste taak van de VHR het coördineren van het afschot. Daar kwam een einde aan met de nieuwe Flora- en Faunawet. Toen kreeg het ree een andere positie: het werd een beschermde inheemse diersoort. Wat mij opvalt is dat teveel jagers niet met die ontwikkelingen zijn meegegaan. Ze zien het ree nog steeds als jachtwild. Dat is niet conform de realiteit. De realiteit is dat je in principe niets mag tenzij er sprake is van problemen met reeën en dan moet je de noodzaak tot afschot nog goed kunnen onderbouwen ook. Als jager/beheerder neem je dus een andere positie in. Toen het ree beschermde diersoort werd hebben we als VHR samen met de KNJV een leidraad gemaakt, maar die voldoet niet meer. Die gaat teveel uit van populatiebeheer op jachtveldniveau en dat is inmiddels achterhaald. We moeten toe naar de leefgebiedbenadering."

Waarom is dat nodig en waarom nu opeens? Greep:

"Omdat reewild zich niet houdt aan de grenzen van een jachtveld. Al in 1992 heeft de VHR het advies geschreven aan de WBE'S om beheer op leefgebieden uit te voeren, maar er is in de praktijk nooit naar gehandeld. Het is lastig om oude gewoontes te veranderen en ik denk dat de tijd er toen nog niet rijp voor was. Nu lijken we de tijdgeest wel mee te hebben. Binnenkort start de pilot leefgebiedbenadering in Utrecht (zie herfstnummer Reewild magazine, red) en uiteindelijk zullen we dus toegroeien naar een situatie waarin de leefgebiedcoördinatoren een centrale rol in het landelijk reewildbeheer gaan krijgen. Dat gaat niet ten koste van de WBE'S, reewildcommissies en jagers. Sterker nog: zij zijn en blijven de uitvoerders van het beheer. Het wordt hen alleen maar gemakkelijker gemaakt datgene te doen waar ze goed en deskundig in zijn."

In hoeverre heeft de VHR in de loop der jaren ook een andere maatschappelijke rol gekregen? Van Aardenne:

"We zijn van een organisatie die zich focuste op de jager en het jachtveld gegroeid naar een organisatie die in alles denkt en doet vanuit het welzijn van reeën en hun leefgebied. Het omslagpunt voor de VHR vond tijdens het jubileum plaats. Toen begonnen we als VHR niet meer zozeer vanuit de uitvoerende kant, maar vanuit het ree zelf te communiceren. Voor de komende vijf jaar voorzie ik dat de vereniging zal groeien in een maatschappelijke rol waarbij wij als reewildspecialisten op de inhoud blijven zitten. Tegelijkertijd moeten we echter een brug slaan naar de samenleving. We zullen moeten balanceren tussen samenleving en beheerders. Dat is lastig, want we willen ons niet vervreemden van onze huidige leden. Dat zijn immers de vakmensen: de reewildbeheerders."

Zijn zij wel voldoende meegegroeid met de veranderende koers van de VHR? Greep:

"Dat proces is nog in volle gang. Er was in het verleden best enige weerstand, maar ik heb het gevoel dat de huidige koers inmiddels door de leden ►

▶ wordt gedragen. Zij realiseren zich dat we een rol naar de samenleving hebben. We hebben in de afgelopen jaren veel bereikt. Kijk naar het uniforme telprotocol. Dat ligt er nu. Het moet op puntjes nog wat aangescherpt worden, maar het ligt inmiddels bij de FBE'S. Ik ben erg blij dat de secretarissen van de verschillende FBE'S nu onderling afgesproken hebben dat het uniforme telprotocol VHR de nieuwe manier van reewild tellen wordt. In de meerjarenstrategie van de VHR is immers duidelijk naar voren gekomen dat wij alleen nog op verantwoorde wijze kunnen beheren op basis van knelpunten die je ook kunt uitleggen en verantwoorden aan de samenleving." Van Aardenne: "Dan heb je het dus niet over schade aan land- en bosbouw, want die is bij reeën gering. Net zoals de risico's voor de volksgezondheid. Natuurlijk kan dat veranderen bij voortschrijdend inzicht of nieuwe ontwikkelingen, maar op dit moment is het risico van overdraagbare ziektes te verwaarlozen. Wel is er soms schade aan de soort zelf door overpopulatie en vinden er veel te veel ongevallen plaats. Uitgaande van de geschatte aantallen en de gemiddelde schade in Europees verband heb je het in Nederland over meer dan 25 miljoen euro schade per jaar en dan hebben we het nog niet over het dieren- en mensenleed dat veroorzaakt wordt. Verkeersongevallen hebben vaak onnodig dierenleed tot gevolg: twintig procent van de aangereden dieren sterft namelijk een ellendige dood." "We beschikken voor een groot deel van Nederland nog steeds niet over goede cijfers. Daarom heeft de VHR in 2013, samen met Groennetwerk, NatuurNetwerk en de Stichting Zweethonden Nederland, de Stichting Wildaanrijdingen opgericht. Zelfs Politie, Provincies en Rijkswaterstaat hebben zich aangesloten of willen zich gaan aansluiten. De SWN is druk doende de knelpunten in beeld te brengen zodat we die realtime kunnen gaan monitoren. Dan krijg je harde gegevens."

Greep: "Daar zie je weer hoe alles met alles samenhangt, want juist via de leefgebiedbenadering kun je met kerngebieden, randgebieden en nulstandgebieden veel doen om verkeersongevallen te voorkomen. Ook hier geldt weer dat er een transparante, gevalideerde en uniforme registratie en regeling moet komen. De VHR en SWN spelen hierin vooral een initiërende en adviserende rol. De uitvoerende taak zou wat ons betreft bij de KNJV en NOJG moeten liggen." Van Aardenne: "Weet je wat zo aardig is? Een initiatief als SWN wordt breed gesteund in de samenleving. Onder meer door mensen die helemaal niet pro jacht zijn, maar wel tegen onnodig dierenleed. Zo kun je dus het negatieve beeld van 'die schietende jagers' omdraaien met een platform dat niet jacht-gerelateerd is. Als jij inzichtelijk maakt wat er gebeurt

en waarom, zal de maatschappelijke acceptatie van en voor duurzaam beheer ook toenemen. Uiteindelijk zal dan ook de man of vrouw die het dier een genadeschot geeft beter begrepen worden." Greep: "Als de samenleving je niet begrijpt verlies je ook invloed in Den Haag, want het zijn de kiezers die de kamerleden kiezen."

Dat stelt hoge eisen aan de communicatie naar de samenleving. Hoe zou die er uit moeten zien?

Greep: "Communicatie wordt een gigantisch belangrijk thema. Er wordt in onze sector nog teveel op eigen houtje gecommuniceerd. Dat werkt niet. Dan deel je speldenprikjes uit die vaak alleen maar meer verwarring scheppen. We moeten in de toekomst veel meer naar buiten treden als een geheel: dus samen met de TBO'S, DWHC, Voedsel en warenautoriteit, NOJG, KNJV, VWV, FBE'S en al die andere clubs die zich direct of indirect bezighouden met natuur en beheer. Die omslag moeten we maken. Natuurlijk heeft iedere organisatie zijn eigen belang, maar we hebben ook een gezamenlijk belang: wij willen allemaal dat er in dit land goed en verantwoordelijk wordt beheerd en gejaagd op grofwild." Dat vereist meer onderlinge samenwerking. Van Aardenne: "Als VHR hebben we omstreeks 2010 met onze herpositionering van de vereniging en de wens om te communiceren vanuit het ree bewust ietwat afstand genomen van bepaalde partijen. Natuurlijk waren er gefronste wenkbrauwen, maar de boodschap is goed overgekomen. De VHR staat nu duidelijker op de kaart en we worden steeds vaker prominent betrokken bij vraagstukken en overleg. Ik zie nu zelfs langzaam weer een toenadering op gang komen en daar werken wij volop aan mee. Dankzij de nieuwe natuurwet zal er in de nabije toekomst sprake zijn van een meer of minder gedwongen samenwerking met KNJV, NOJG en VWV. En dat is goed, maar wat mij betreft zitten daar ook onder andere de FBE'S bij."

"Juist nu het kabinet meer decentralisatie voorstaat loop je een nog groter risico dat elke organisatie weer zijn eigen ding wil doen. Maar samen sta je sterker. Daarom zijn wij voorstander van een landelijk sectorgedragen digitaal systeem waar alle gegevens (valwildaanrijdingen, tellingen, afschotcijfers en dergelijke) gevalideerd worden verzameld en waar iedereen veilig gebruik van kan maken. Het Fauna-registratiesysteem blijkt nu al in de praktijk een uitstekend systeem voor de gehele sector. Dit zal zich steeds verder ontwikkelen en biedt enorme kansen en mogelijkheden."

Vast-beraden vooruit

Marien Greep

De natuur moet niet alleen geld kosten, maar ook geld gaan opleveren in het nieuwe beleid. Hoe wenselijk is die ontwikkeling en hoe verhoudt zich dat tot het welzijn van het grofwild en het reewild in het bijzonder?

Greep: "We zullen die ontwikkeling als VHR scherp in de gaten houden. Het reewild mag niet het slachtoffer worden. Waar ik mij zorgen over maak is dat de grote TBO'S het beheer als belangrijke inkomstenbron gaan zien. De pachtkosten gaan omhoog, er komen allerlei regeltjes en als we niet opletten mag de beheerder uiteindelijk alleen nog de trekker overhalen. Dat vind ik een hoogst zorgelijke ontwikkeling. Ik constateer op de Veluwe bijvoorbeeld dat oudere ervaren beheerders, die de dieren en het gebied goed kennen, geen zin meer hebben om als 'schietsknecht' van een TBO te functioneren. Zij voelen zich terecht miskend in hun vakmanschap. Ze zeggen: 'ik heb geen beleving meer bij het beheer zoals we het altijd deden. Ik heb geen zin om alleen maar de trekker over te halen.' Van Aardenne: "Als je niet uitkijkt krijg je een hoog rode broeken gehalte. Dan komen de vermogende jongens uit de randstad even wat geweidragers dood schieten. Dat is een kant die niemand op wil. Goed beheer is meer dan populatiereductie! Het economisch uitbaten van de natuur mag nooit ten koste gaan van de kwaliteit van het beheer. Dat is waar de VHR nu en in de toekomst voor staat." **Hoe kun je dat voorkomen?**

Van Aardenne: "Door gezamenlijk met elkaar op te trekken en te communiceren. En door goede opleidingen en voorlichting. Ik signaleer een enorme ontwikkeling in de kwaliteit van beheerders mede dankzij de VHR reewildopleiding en de grofwildopleiding van IPC in samenwerking met TBO'S. Dankzij die opleidingen is er een enorme kwaliteitslag gemaakt. Daar moet je op verder bouwen!"

Greep: "Daarom vind ik het educatieverhaal voor de sector ook zo belangrijk. Ik geloof dat we dat echt met elkaar moeten doen. KNJV, NOJG, VWV, VHE, VHR en noem alle organisaties maar op: samen moeten we de basis leggen voor een platform dat we gezamenlijk kunnen vormgeven. Uiteindelijk moet dit zorgen voor meer kwaliteit, diversiteit en uniformiteit in het educatie-aanbod. Als je aan de kwaliteit en het vakmanschap van de beheerders concessies doet hol je het bestaansrecht van binnen uit. De samenleving moet kunnen vertrouwen op ons vakmanschap en in onze verbondenheid met de natuur."

Marien Greep werd in 2008 voorzitter van de VHR. In die periode maakte de vereniging veel veranderingen mee. Maar het einde van de periode Greep lijkt in zicht. De tijd-investering begint haar tol te eisen. Hoe lang is Greep nog voorzitter?

Greep: "Als je het aan mijn vrouw vraagt neem ik morgen afscheid, maar er is nog zoveel te doen. Misschien is het goed om nog een jaartje te wachten tot het beheer en de VHR in rustiger vaarwater zijn gekomen. Het gaat de goede kant op, maar soms zou je willen dat het sneller gaat en mensen minder problemen opwerpen. Het valt niet mee om het stokje over te dragen, temeer daar het Landelijk Bestuur een fors profiel heeft opgesteld voor de beoogde opvolger. Het oog is gevallen op een gekwalificeerde kandidaat uit ons midden waarin ik alle vertrouwen heb. Deze heeft nadrukkelijk aangegeven om nog even aan de zijlijn te willen staan en mij de gelegenheid te geven om een aantal zaken af te maken. Er staan ons immers nog enkele uitdagingen te wachten. Voor beiden staat het belang van de VHR prominent voorop. Van belang is dat we in dit land op een verantwoorde wijze samenleven met reeën. Daarin zijn we, als VHR, vastberaden: nu en in de toekomst. Het ree rekent op ons!"